स्येनेष्ट्वा तदहर्वैव श्वो वाग्नये पथिकृतऽइन्द्राय वृत्रघ्नऽएकादशकपालो वैश्वानरश्च ॥४६॥ सोऽद्यामावास्येति°द्ददृशऽइति प्रकृत्यैतच्छ्रूयते (११.१.५.४) · तद्दर्शनं च शास्त्रतः प्रतिपद्येव भवति · भ्रान्त्या प्रतिपद्युपवासोपक्रमे एतत्। देव° आमावास्ये चन्द्रमसेति पदद्वयमनुवर्तते (३७) · आमावास्ये उपक्रान्ते पश्चादपरस्यां दिशि चन्द्रमसः अभ्युदये ज्ञाते भ्रान्त्या प्रतिपद्यप्यग्न्यन्वाधानादिकर्मोपक्रमे कृतऽइत्यर्थः · तदा तस्मिन्नेवाहनि पिण्डपितृयज्ञवर्जितेन सद्य एवामावा°ष्ट्वा दर्शेष्टिं कृत्वा तस्मिन्नेव दिने श्वो वा द्वितीयायामग्नये°कृतेऽष्टाकपालः पुरोडाशः प्रथमो भवति इन्द्रा°पालो द्वितीयो ऽग्नये वैश्वानराय द्वादशकपालस्तृतीयः। त्रीषुकं धनुर्दक्षिणा ॥४७॥ त्रिभिरिषुभिरुपेतम्। देव° अस्यां त्रिहविष्कायामिष्टौ। दण्डो वा ॥४८॥ इति विकल्पः। देव° वंशमयो दण्डः। प्राकृताश्चेच्छन् ॥४९॥ एतानेव हविर्विशेषान्प्रकृत्य याः श्रूयन्ते ताश्चेच्छया ददाति · यथाश्वमेधे पथिकृतः शतमानम् (२०.१.२२) वैश्वानराय कृष्णं वासः (२५.८.१७) इन्द्राय वृत्रघ्ने चोदकेनान्वाहार्यः। देव° चकारः पूर्वोक्तदक्षिणासमुच्चयार्थः। अनभ्युद्दृष्टस्यापि पशुकामस्य ॥५०॥ इयमिष्टिर्भवति (११.१.५.११) ॥ ॥ चतुर्थी कण्डिका ॥४॥

उद्वास्यमानं चेत्कपालं नश्येदाश्विनः ॥१॥ उद्वास्यमानकपालनाशे आश्विनो द्विकपालः पुरोडाशः कर्तव्यः · स च परतन्त्रमध्यपाती तदङ्गत्वेन भवति। अत्र पशुपुरोडाशन्यायः · यान्यङ्गिनोऽङ्गानि प्रयुक्तानि तानीहापि प्रसज्यन्ते · पात्राणि च यान्यनपवृक्तानि[1] वज्रादीनि तान्यप्यत्र प्रयुज्यन्ते · यानि पुनः कृष्णाजिनोलूखलमुसलादीनि निवृत्तप्रयोजनानि तेषां पुनः प्रोक्षणादिसंस्कारः कर्तव्यः अपवृक्तत्वात्[2] · शृतावदानं प्राशित्रहरणमिडापात्री च संस्कृतान्येव विद्यन्ते · अनसि ग्रहणपक्षे अनोऽप्यासाद्यते धर्माश्चास्य धूरीषालम्भनादयः क्रियन्ते पूर्वधर्माणामपवृक्तत्वात्[3] तदपवर्गश्च तत्कार्याभिनिर्वृत्तेः · अग्नीन्धनं त्वङ्गप्रधानार्थत्वादपकृष्यते अङ्गप्रधानार्थता चास्याहवनीयसंस्कारकत्वात् यदाहवनीये जुहोतीत्यनेनाहवनीयस्याङ्गप्रधानार्थता · एवं च कृत्वोपवाजनसंमार्गावपि कर्तव्यौ · अनेन प्रकारेणेडान्त आश्विनः सांनिपातिभिरङ्गैः कार्यः · यानि पुनराराडुपकार-

१) ? °त्तानि K. २) ? °त्तत्वात् K. ३) ? °त्तत्वात् K.